

0-meting

Impact volwasseneneducatie op sociaal domein voor inwoners van regio Noord-Limburg in 2024

*Resultaten onderzoek naar impact van educatietrajecten regio Noord-Limburg
als onderdeel van de SAVE Monitor (Scientific Analysis and Valorisation of Education for Adults)
door Prof. Dr. Maurice de Greef*

Jaarlijks faciliteert de regio Noord-Limburg (met de gemeenten Beesel, Bergen (L), Gennep, Horst aan de Maas, Peel en Maas, Venlo en Venray) educatietrajecten voor haar volwassen inwoners met als doel, dat zij een betere plek in de samenleving krijgen. Deze trajecten dragen bij aan één van de pijlers van het Regionaal Educatief Plan, te weten 'het terugdringen van problemen met basisvaardigheden onder inwoners door deelname aan trajecten basisvaardigheden'. Deze tussenrapportage beschrijft de stand van zaken van de impactmeting van de educatieve trajecten uit 2024 voor de samenleving in de regio Noord-Limburg.

Investeren in taal loont

Volgens het CBS (2014a) kent Nederland nog steeds een groot percentage inwoners, dat uitgesloten is van sociale deelname aan de samenleving, te weten 15%. Dit zijn mensen, die in de meeste gevallen niet kunnen meedoen aan activiteiten, werk, maar ook minder contacten hebben in hun eigen omgeving. Volgens Bijl et al. (2011) komt het probleem van sociale ongelijkheid door het verschil in opleiding. Het verschil in opleidingsniveau veroorzaakt namelijk een kloof tussen hoog- en laagopgeleiden (Bijl et al., 2011). Dit effect zien we ook terug in onze werkloosheidscijfers. Volgens het CBS (2014b) is circa 77% van de werklozen laag- of middelbaar opgeleid. Een bijkomend probleem van mensen die sociale uitsluiting of uitsluiting van de arbeidsmarkt ervaren, is dat deze mensen onder andere de taal vaak niet voldoende meester zijn. Investing in educatietrajecten voor deze laag- en middelbaar opgeleiden zou deze problematiek en de bijbehorende kosten kunnen tegengaan.

Met de trajecten volwasseneneducatie in de regio Noord-Limburg bieden de gemeenten zoveel mogelijk mensen die nog niet of onvoldoende (kunnen) participeren, een educatief aanbod. Een aanbod dat gekoppeld is aan de maatschappelijke context en dat bijdraagt aan het beoogde maatschappelijk effect. In deze rapportage wordt u geïnformeerd over de achtergrondkenmerken van de deelgenomen groep aan de eerste meting en de onderzoeksmethode.

Onderzoeksmethodiek

In 2024 is onder 215 deelnemers aan educatieve trajecten in de regio Noord-Limburg een vragenlijst afgenomen. Het eerste meetmoment is reeds gerealiseerd en het tweede meetmoment wordt in het najaar van 2024 gerealiseerd. Tijdens de metingen zijn allereerst de socio-demografische kenmerken, zoals geslacht, nationaliteit, leeftijd, hoogste vooropleiding, aantal opleidingsjaren, het hebben van een diploma of een (vrijwilligers)baan in kaart gebracht (gebaseerd op onderzoek van Verté et al., 2007). Bij de meting is daarnaast gebruik gemaakt van de gevalideerde SIT-vragenlijst (Sociale Inclusie na Transfer) van De Greef, Segers en Verté (2010).

Van het SIT-instrument (Sociale Inclusie na Transfer) van De Greef, Segers en Verté (2010) zijn zeven verschillende variabelen gebruikt. Allereerst de variabele **'Nationale Taalvaardigheden'**. Deze variabele bestaat uit negen items met een Likertschaal van 1 - 10. Voorbeelden van items zijn:

- Ik kan schrijven wat ik bedoel.
- Ik kan de krant, een boek of iets anders lezen.

Ten tweede is gebruikt gemaakt van de variabele **'Digitale vaardigheden'** (bestaande uit drie items met een Likertschaal van 1 - 10). Voorbeelden van items zijn:

- Ik kan de computer gebruiken.
- Ik kan internet gebruiken.

Ten derde is gebruikt gemaakt van de variabele **'Assertiviteit'** (bestaande uit vijf items met een Likertschaal van 1 - 10). Voorbeelden van items zijn:

- Ik kan voor mezelf opkomen.
- Ik kan problemen oplossen.

De vierde variabele is **'Ontmoeten & ondernemen'** (bestaande uit vier items met een Likertschaal van 1 - 10). Voorbeelden van items zijn:

- Ik ontmoet voldoende mensen.
- Ik doe nieuwe contacten op.

De vijfde variabele bracht in kaart of men is gaan deelnemen aan natuur- en sportactiviteiten middels de variabele **'Natuur- en sportactiviteiten'** (bestaande uit vier items met een Likertschaal van 1 - 10). Voorbeelden van items zijn:

- Ik ga de natuur in.
- Ik neem deel aan sportactiviteiten.

Ten zesde brengt de variabele **'Financiële vaardigheden'** in kaart of de deelnemers ervaren hun kinderen beter te kunnen opvoeden. Deze variabele bestaat uit 8 items met een Likertschaal van 1 - 10. Voorbeelden van items zijn:

- Ik weet welke vaste kosten ik heb per maand

- Ik bankier online

Ten zevende brengt de variabele '**Psychische Gezondheid**' in kaart of de deelnemers ervaren beter contact te kunnen krijgen met hun kinderen. Deze variabele bestaat uit 6 items met een Likertschaal van 1 - 10. Voorbeelden van items zijn:

- Ik voel me ongelukkig of depressief
- Ik kan de problemen niet aan

Daarnaast is in kaart gebracht of de arbeidsmarktpositie van de deelnemers verbeterd is door te kijken naar het verkrijgen of beter functioneren in een betaalde baan (met of zonder begeleiding), het verkrijgen van vrijwilligerswerk, het gaan zoeken van een baan of het gaan stage lopen.

Om de impact van het educatietraject in kaart te brengen, zijn middels SPSS 29.0 verschilvariabelen gemaakt en is per variabele het percentage deelnemers, dat een groei heeft doorgemaakt, bepaald.

De zelfperceptiemaat onder de respondenten blijkt een betrouwbare maat te zijn voor deze resultaten aangezien eerder onderzoek van De Greef et al. (2009) heeft aangetoond, dat door het zelf scoren van de beheersing van diverse vaardigheden de verwachte overschatting van de deelnemers uitbleef. Dezelfde scores door docenten (over de betreffende vaardigheden van de deelnemers) bleken namelijk veel hoger te zijn dan die van de deelnemers zelf. Daarnaast tonen Kok en Scholte (2013) door vergelijking van scores op de schalen van het SIT-instrument met scores op objectieve internationale taaltoetsen (Alamprese et al., 2011; Sabatini et al., 2011; Greenberg et al., 2011; Hock & Mellard, 2011) aan, dat de gemiddelde stijging van de test scores van deelnemers vergelijkbaar zijn. Hierbij is de hoogte van de scores op de objectieve internationale taaltoetsen vergeleken met de hoogte van de scores via het SIT-instrument.

De deelnemers van de educatietrajecten in beeld

Het merendeel van de deelnemers van de educatieve trajecten is volgens tabel 1 met 72.2% vrouw en is tussen de 26 en 45 jaar (64.2%). Volgens Josten (2010) zijn mensen laagopgeleid als ze hoogstens een VMBO- of gelijkwaardig diploma hebben (in feite dus vergelijkbaar met MBO-niveau 2). Op basis daarvan wordt uit tabel 1 duidelijk dat (inclusief de helft van de groep van het MBO-niveau) circa 45.0% laagopgeleid is. Ook aan de hand van de opleidingsjaren kan men afleiden, dat een groot deel (45.7%) 12 of minder opleidingsjaren heeft gehad wat vergelijkbaar is met het aantal jaren om in ieder geval een VMBO- of gelijkwaardig diploma te kunnen behalen (zie tabel 1). Ten slotte toont tabel 1, dat meer dan de helft van de respondenten (50.9%) geen betaalde baan heeft.

Tabel 1: Socio-demografische kenmerken deelnemers

Kenmerk in %↓	Trajecten Noord-Limburg in 2024
Geslacht	
Man	27.2
Vrouw	72.2
Herkomst	
Autochtoon	7.1
Allochtoon	92.3
Leeftijd	
0 – 25	5.4
26 – 45	64.2
46 – 65	25.7
66 – 100	4.7
Hoogste vooropleiding	
Speciaal basisonderwijs	0.6
Basisonderwijs	11.8
Speciaal voortgezet onderwijs	5.9
Voortgezet onderwijs	17.2
MBO	18.9
HBO	17.8
Universiteit	20.1
Anders	7.1
Aantal opleidingsjaren	
Minder dan 5 jaar	10.7
6 – 10 jaar	18.9
11 – 15 jaar	40.2
Meer dan 16 jaar	29.6
Baan	
Betaalde baan	43.2
Vrijwilligersbaan	17.2
Betaalde baan en vrijwilligersbaan	5.3
Geen baan	33.7
Diploma	
Ja	60.9
Nee	38.5

Noot: "Missing values" en vragenlijsten die op papier zijn ingeleverd zijn bij deze berekening buiten beschouwing gelaten bij berekening percentages.

Referenties

Alamprese, J.A. et al. (2011). Effects of a structured decoding curriculum on adult literacy learners' reading development. *Journal of Research on Educational Effectiveness*, 4, (2): pp. 154-172.

Bijl, R., Boelhouwer, J., Cloin, M. & Pommer, E. (2011). *De sociale staat van Nederland 2011*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.

CBS. (2014a). *Nederland presteert bovengemiddeld op thema's Europa 2020*. 07-06-2014. <<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/dossiers/eu/publicaties/archief/2014/2014-4058-wm.htm>>.

CBS (2014b). *Beroepsbevolking; Geslacht en Leeftijd*. 07-06-2014. <<http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=71738NED&D1=22,26&D2=0&D3=0&D4=a&D5=31,36,41,46,51,60,65,l&HD=140304-1009&HDR=T,G4&STB=G2,G1,G3>>.

De Greef, M., Segers, M., Verté, D., De Greef, R. & Meulenbrug, J. (2009). *Leren voor Leven een eigen plek in het dagelijks leven*. Velp: Spectrum CMO Gelderland.

De Greef, M., Segers, M. & Verté, D. (2010). Development of the SIT, an instrument to evaluate the transfer effects of adult education programs for social inclusion, *Studies in Educational Evaluation* (36), 42 - 61.

Greenberg, D. et al. (2011). A Randomized Control Study of Instructional Approaches for Struggling Adult Readers. *Journal of Research on Educational Effectiveness*, 4, (2): pp. 101-117.

Hock, M.F. & Mellard, D.F. (2011). Efficacy of learning strategies instruction in adult education. *Journal of Research on Educational Effectiveness*, 4, (2): 134-153. Josten, E. (2010). *Minder werk voor laagopgeleiden?* Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Josten, E. (2010). *Minder werk voor laagopgeleiden?* Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Kok, L. & Scholte, R. (2013). *Rendement van cursussen voor laaggeletterden*. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek.

Sabatini, J.P. et al. (2011). Relative effectiveness of reading intervention programs for adults with low literacy. *Journal of Research on Educational Effectiveness*, 4, (2): 118-133.

Verté, D., De Witte, N. & De Donder, L. (2007). *Schaakmat of aan zet? Monitor voor lokaal ouderenbeleid in Vlaanderen*. Brugge: Uitgeverij Van den Broele.